

Семінарське заняття №1

Тема: Особистісно-діяльнісний підхід до організації навчальної діяльності студентів.

Питання для самопідготовки

1. Характеристика особистісного компонента організації навчальної діяльності.
2. Характеристика діяльнісного компонента та особистісно-діяльнісного підходу до організації навчальної діяльності.
3. Зовнішня структура навчальної діяльності.

Література

1. Шиян Б.М., Папуша В.Г. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту: навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2005. С. 5-8.
2. Лекція на тему: Організація навчальної діяльності студентів з позиції їх професійної підготовки. (текст лекції та презентація до неї). Є на платформі дистанційного навчання.

Коротка інформація для дискусії під час семінарського заняття

Структура діяльності суб'єктів навчального процесу

Суб'єктами навчального процесу у вищому навчальному закладі є викладачі і студенти. Успішність їх взаємодії значною мірою залежить від структури їх діяльності, сутність якої полягає в організації і управлінні діяльністю студентів із засвоєння навчального матеріалу зі спортивної дисципліни.

Діяльність викладача

Процес управління навчально-тренувальною діяльністю охоплює кілька компонентів: планування, організацію, стимулювання, контроль і регулювання фізичного навантаження та аналіз її результатів.

Планування передбачає підготовку робочих програм із спортивних дисциплін, складання планів семінарських і практичних занять, розроблення індивідуальних завдань для студентів, тематики рефератів, курсових робіт, методичних рекомендацій з їх підготовки тощо.

Організація навчальної роботи здійснюється у два етапи:

а) підготовчий – передбачає підготовку плану проведення конкретного практичного заняття, матеріально-технічного забезпечення, наочності, підбір методичної літератури і ознайомлення з нею;

б) виконавчий – полягає в організації власної діяльності викладача під час практичного заняття та діяльності студентів; викладач ставить перед студентами навчальні завдання, створює сприятливі умови для їх виконання, чітко розподіляє функції між ними.

Стимулювання навчально-пізнавальної активності студентів здійснюється викладачем шляхом застосування різноманітних методів і прийомів: використання цікавих прикладів, розкриття практичної значущості навчального матеріалу для майбутньої професійної діяльності, опора на власний досвід.

Сутність контролю і регулювання полягає у спостереженні за діяльністю студентів. Контроль у формі поставлених запитань, невеликих завдань дає змогу виявити рівень засвоєння студентами знань програмового матеріалу, опанування відповідних практичних умінь та навиків, а також з'ясувати недоліки і складнощі процесу навчання. Це допомагає своєчасно вносити необхідні корективи і регулювати процес навчання додатковими поясненнями, виконанням відповідних вправ тощо.

Аналіз досягнутих результатів завершує процес викладання. Здійснюють

його на основі отриманих результатів контролю. Під час аналізу виявляють рівень оволодіння руховими навиками (елементами техніки), розвитку головних фізичних якостей, методичних знань та вміння використовувати їх у практичній діяльності. Аналіз передбачає зіставлення досягнутих результатів з навчальними цілями.

Викладання спортивної дисципліни даватиме хороші результати за дотримання викладачем таких вимог:

- програма повинна враховувати детальне вивчення засобів і методів навчання фізичним і спортивним вправам, які забезпечують оволодіння техніко-тактичними прийомами та розвиток фізичних якостей;

- викладання спортивної дисципліни має забезпечувати розвиток дивергентного мислення (здатність запропонувати декілька підходів до розв'язання навчальних завдань, бачити проблеми в різних ракурсах) і навичок його практичного застосування, що сприяє переосмисленню здобутих знань і генеруванню нових ідей;

- забезпечення студентів можливістю отримувати нову інформацію, прищеплення їм бажання самостійно удосконалювати як методичну, так і техніко-тактичну та фізичну підготовленість;

- наявність відповідного матеріально-технічного забезпечення навчального процесу, надання студентам можливості вільного використання спортивного обладнання та інвентарю, наукових і навчальних джерел;

- заохочення ініціативи та самостійності у навчанні; сприяння бажанню до професійної діяльності, розвитку усвідомлення своїх майбутніх професійних функцій.

Організуючи навчальний процес у вищому навчальному закладі, викладач повинен враховувати, що успішність навчання студентів залежить від їх індивідуально-психологічних особливостей: *рівень інтелекту* – здатність засвоювати знання, вміння та навички й успішно застосовувати їх при розв'язанні завдань; *моторики* – фонду ріхових навиків і розвитку фізичних якостей; *креативність* – творчий підхід і самостійне вироблення нових знань; *мотивація у навчанні* – спрямованість на отримання знань, що забезпечує позитивні переживання при досягненні мети навчання; *висока самооцінка* – впевненість у своїх знаннях і можливостях, що є ознакою високого рівня вимог.

Креативність та інтелект є загальними здібностями. Однак якщо інтелект – це здатність засвоювати вже існуючі в суспільстві знання і застосовувати їх, то креативність забезпечує створення людиною чогось нового. При оцінюванні креативності беруть до уваги гнучкість та оригінальність мислення.

Важливим фактором успішного навчання у закладі вищої освіти є характер навчальної мотивації, її енергетичний рівень та структура. Студенти, зорієнтовані на засвоєння методичних знань, фізичного удосконалення, регулярно відвідують заняття, цілеспрямовані, мають сильну волю. Студенти, які прагнуть здобути освітню кваліфікацію, часто ділять навчальні предмети, в тому числі спортивні дисципліни на потрібні та непотрібні для їхнього професійного становлення, що впливає на академічну успішність.

Висока самооцінка і пов'язані з нею впевненість у своїх силах та високий рівень вимог також сприяють успішності навчання студентів. Невпевнений у собі студент не береться за розв'язання складних завдань, попередньо прогножуючи свою поразку. Самооцінка студента буде адекватною і спонукатиме до подальшого руху, якщо хвалити його не за об'єктивно хороший результат, а за зусилля, докладені для його отримання, за подолання труднощів. Це сприяє формуванню установки на оволодіння педагогічною майстерністю.

Діяльність студентів (учіння). Учіння є специфічним видом трудової діяльності. Специфіка його полягає в тому, що:

- воно постає як система, елементи якої взаємопов'язані;

- у процесі учіння студенти створюють базу знань та умінь для майбутньої професійної

діяльності;

– навчально-тренувальна діяльність студентів здійснюється у теоретичній і практичній формах, які взаємозв'язані і спрямовані на формування знань і умінь;

– уміння, з одного боку, формуються під впливом викладачів, з іншого – його успіх значною мірою зумовлений рівнем організації самостійної пізнавальної роботи студентів;

– навчальна діяльність студентів у закладі вищої освіти має продуктивно-перетворювальний характер, а під час практики – творчо-продуктивний.

Ефективність уміння визначається його формами, найпоширеніші серед яких такі;

1. Слухання. Сутність його полягає у сприйманні на слух інформації, яку студент отримує на лекціях, практичних та інших заняттях. Щоб він зумів усвідомити і засвоїти (тобто персоніфікувати) мовну інформацію, викладач має відчувати аудиторію, реагувати на труднощі студентів (не всі можуть виокремити головне, швидко зробити записи), змінюючи темп читання лекції, тембр і гучність мовлення, повторюючи і уточнюючи сказане.

2. Читання. Це форма самостійної роботи студента. Рациональне читання є науково обґрунтованою технологією, що забезпечує персоніфікацію максимального обсягу інформації за найкоротший час з мінімальними витратами часу. При самостійному читанні ступінь персоніфікації інформації значно ґрунтовніший.

3. Конспектування. Студенти здійснюють його в процесі слухання і читання. В обох випадках вони вдаються до кількох способів конспектування: записують детально без осмислення; записують основне і одночасно осмислюють записане; ведуть опорний конспект з глибоким осмисленням тексту.

4. Виконання фізичних і спортивних вправ. Основною метою цих видів діяльності є формування рухових навиків і розвитку фізичних якостей (моторики). У процесі виконання вправ студенти повинні вникнути в їх сутність, вибрати оптимальні шляхи своїх дій, пояснити і довести їх правильність або правомірність.

5. Проведення досліджень. До нього вдаються у процесі практичних занять. Як правило, – це вивчення реакції фізіологічних систем організму на фізичне навантаження. Проведення досліджень потребує відповідної теоретичної підготовленості, вміння користуватися лабораторним устаткуванням, матеріалами, володіння технологією організації дослідної роботи. Цінність цієї форми діяльності полягає в тому, що студенти здобувають уміння і навички проведення наукового дослідження, поглиблюють теоретичні знання, розвивають у собі допитливість, відповідальність, самостійність.

6. Навчальні дослідження. До навчальних досліджень належать курсові і дипломні роботи, реферати, проекти. Виконання навчально-дослідної роботи вимагає від студентів високого рівня самостійності і пізнавальної активності. Цей вид роботи сприяє розвитку умінь здійснення наукового пошуку і формуванню аналітичного мислення, поглибленню інтересу до науки. Нерідко реферат стає основою курсової роботи, а курсова – дипломного проекту, який згодом може слугувати базою для подальших наукових пошуків.

7. Професійне моделювання. Застосовують його під час виробничої практики. Це – планування і здійснення фрагментів виробничої діяльності, наближених до реального виробничого процесу, моделювання різних його варіантів, тобто програвання ролей, які студентам доведеться виконувати у майбутній професійній діяльності, набутті професіоналізму.

Виокремлюють емпірично-інтуїтивний і рефлексивно-творчий рівні навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Емпірично-інтуїтивний рівень характеризується поверховими уявленнями студентів про цілі, зміст, методи і результати навчально-пізнавальної діяльності.

Процеси мислення, що забезпечують функціонування знань, системи дій на цьому рівні, мають характер відтворювання. Студенти усвідомлюють свій рівень практичної готовності до майбутньої професійної діяльності і прагнуть до реалізації своїх інтелектуальних можливостей.

Рефлексивно-творчий рівень передбачає сформованість у студентів структури ціннісних орієнтацій, домінуючою в якій є орієнтація на успішність майбутньої професійної діяльності. Прийоми мислення, які забезпечують такий рівень знань, є творчими. Студенти адекватно усвідомлюють рівень практичної готовності і свої інтелектуальні здібності, розуміють важливість здобутих способів дій і знань.

Особливості навчання у закладі вищої освіти:

1. Майбутній спеціаліст оволодіває знаннями про виникнення, становлення і розвиток відповідного виду спортивної діяльності, з огляду на це викладач повинен пояснювати навчальний предмет на рівні сучасного стану і перспектив розвитку певного виду спортивної діяльності.

2. Єдність навчального процесу і наукових досліджень. Зважаючи на це, слід поєднувати викладання і активну дослідну роботу. Тому одним із важливих напрямів удосконалення навчального процесу є розвиток наукових досліджень на кафедрі спортивних дисциплін і підпорядкування їх якості підготовки майбутніх фахівців.

3. Висока активність самостійної навчально-пізнавальної і дослідної діяльності студентів. Під час самостійної роботи студент опрацьовує різні наукові і методичні джерела, розширюючи і доповнюючи здобуті на лекціях знання.

Заклади вищої освіти готують спеціалістів на рівні вимог ринкової економіки і науково-технічного прогресу. Тому ідея професіоналізму повинна пронизувати викладання усіх спортивних дисциплін. Це вимагає знання викладачами специфіки професійної діяльності майбутніх фахівців, провідних професійних функцій і зосередження на них уваги у процесі навчання. Викладачі і студенти мають ставитися до навчання як до усвідомлення і передавання суспільно-історичної практики, досвіду попередніх поколінь, а не просто передавання знань.

Основні засади навчання:

– при проектуванні та організуванні навчання первинними мають бути критерії майбутньої спеціальності, діяльності і дії, а не знання;

– кінцевою метою навчання є формування способів дій, що забезпечує здійснення майбутньої професійної діяльності, а не запам'ятовування знань;

– змістом навчання є необхідна для майбутньої спеціальності система дій і тільки ті знання, які забезпечують виконання цих дій;

– знання не самодостатні, вони є засобом виконання дій і навчання, а не його метою, оскільки виконують службову роль, пояснюючи практичні дії та готуючи до них;

– навчаючись, студенти мають виконувати роботу, яка моделює майбутню професійну діяльність, а не просто накопичувати знання;

– механізмом здійснення навчальної діяльності є розв'язування навчальних завдань, а не виключно рухова діяльність, і якщо студент не розв'язує їх, то це означає, що його навчальна діяльність не організована;

– у сучасному розумінні "знати" означає за допомогою знань здійснювати певну діяльність, а не просто пам'ятати і відтворювати інформацію;

– навчання є сукупністю двох взаємопов'язаних, але самостійних видів діяльності – викладача і студента (або навчальна діяльність);

– завдання викладача полягає в проектуванні навчальної діяльності, її організації та управлінні нею, а не в "передаванні" знань.

Усе це свідчить про те, що повноцінне здійснення процесів викладання і учіння має ґрунтуватися на усвідомленні кінцевої мети професійної підготовки майбутніх фахівців.

Організатори навчального процесу у закладі вищої освіти повинні враховувати, що на успішність навчання студентів впливають різноманітні фактори: матеріальне і сімейне становище, стан здоров'я, вік, рівень розвитку моторики, володіння навичками самоорганізації, планування і контролю своєї діяльності, мотиви вибору професії, матеріальна база навчального закладу, рівень кваліфікації викладачів і обслуговуючого персоналу, престиж закладу вищої освіти, рівень соціального розвитку академічної групи, відносини в колективі, соціальний статус та індивідуальні психологічні особливості студента.

Семінарське заняття №2

Тема: Структура навчальної діяльності

Питання для самопідготовки

1. Мотиваційний компонент структури навчальної діяльності.
2. Навчальне завдання в структурі навчальної діяльності.
3. Контроль навчальної діяльності та її оцінка у структурі навчальної діяльності.

Література

1. Шиян Б.М., Папуша В.Г. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту: навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2005. С. 8-12.

2. Лекція на тему: Організація навчальної діяльності студентів з позиції їх професійної підготовки. (текст лекції та презентація до неї). Є на платформі дистанційного навчання.

Коротка інформація для дискусії

Про мотивацію. Ставлення студента до свого навчання у закладі вищої освіти (ЗВО) залежить від чинників (мотивів) вибору професії (спеціальності) і ставлення до самого процесу навчання.

Позитивною мотивацією професійного вибору студента є такі його прояви:

- яскраво виражений інтерес до професії;
- бажання в майбутньому займатися саме цією професійною діяльністю;
- прагнення бути корисним людям, суспільству результатами своєї професійної діяльності, служити Україні.

У реальному житті трапляються дещо інші мотиви вибору ЗВО (соціальний престиж професії, вплив рідних, випадковий збіг обставин тощо).

Важливе завдання вищої школи – формування професійних мотивів навчання студентів, вироблення в них потреби в опануванні професійних знань, умінь і навиків. При наявності професійної мотивації пізнавальна діяльність студента має розгорнутий, пристрасний, наполегливий характер. Тоді він отримує насолоду від навчання, яке викликає в нього позитивні емоції, бажання працювати. Мотивація досягнення успіху визначає любов і захоплення своєю роботою, процесом навчання. Студенти виявляють ініціативу, створюють навколо себе творчу пізнавальну атмосферу. Вони демонструють готовність до успішної, результативної навчально-професійної діяльності.

Допомагає успішному навчанню студентів мотивація самоствердження, бажання продемонструвати свої реальні й можливі досягнення. Вони виявляють наполегливість, високу емоційність у ставленні до своїх результатів.

У триєдиному завданні: навчання, розумовий і фізичний розвиток - інтегруючою ланкою виступає інтерес суб'єкта навчання. Завдяки пізнавальному інтересу, знання і

процес опанування ними можуть стати рушійною силою розвитку інтелекту і важливим чинником формування *різносторонньо розвиненої особистості* студента.

Залежно від мотивації навчання і характеру навчально-професійної діяльності можна виділити такі *три типи студентів*:

1-ий тип – орієнтація на різнобічну професійну підготовку, пізнавальна діяльність розвивається в ширину.

2-ий тип – орієнтація на вузьку спеціалізацію, пізнавальна діяльність розвивається в глибину.

3-ій тип – відсутність внутрішньої мотивації, пізнавальна активність мінімальна.

Для формування позитивної мотивації навчально-професійної діяльності студент повинен стати її суб'єктом:

1) виявляти вільну пізнавальну активність, інтелектуальну ініціативу і самостійність у прийнятті рішень щодо вибору шляхів і змісту самоосвіти;

2) збагачувати свій внутрішній світ, бути відкритим новому досвіду;

3) у діях сьогодення орієнтуватися на своє майбутнє, будувати особистісну перспективу.

Мотивація навчання посилюється, якщо студент бачить зв'язок між засвоєнням знань, розвитком моторики, збагаченням власного досвіду та вимогами й функціями майбутньої професійної діяльності.

4) розвивати рефлексивні процеси: самооцінку, самокритичність.

5) розвивати в собі потребу втілювати в життя власні плани, реалізовувати потенційні можливості когнітивного і фізичного удосконалення. Лише за наявності у студента потреби в самореалізації розвиваються його загальні й професійні здібності, успішно здійснюється теоретична і методична професійна підготовка, формується духовна і моральна основа життєдіяльності. Процес навчання для нього набуває життєвого смислу, і він працює на вищому рівні активності. Смысл – цінність, ставлення, що виявляється у хвилюваннях, у почуттях (не бути байдужим до свого майбутнього).

Про навчальні завдання. Основні вимоги до навчального завдання як до навчального впливу обумовлені своєрідністю в навчальній діяльності та співвідношенням навчальних завдань і навчальних цілей. Співвідношення між завданням і метою запропоновано розглядати в системі «набір завдань - безліч цілей», так як в навчальній діяльності одна і та ж мета вимагає вирішення ряду завдань, а одне і теж завдання служить для досягнення кількох цілей.

Вимоги до конструювання навчальних завдань:

1. Конструювати необхідно не одне окреме завдання, а набір завдань.

2. При конструюванні системи завдань треба прагнути, щоб вона забезпечувала досягнення не тільки найближчих навчальних цілей, а й віддалених.

3. Навчальні завдання повинні забезпечити засвоєння системи засобів, необхідних для успішного здійснення навчальної діяльності». На практиці, як правило, використовуються деякі елементи системи засобів, що забезпечує вирішення завдань лише одного кластеру завдань, що недостатньо для вирішення інших завдань.

4. Навчальна задача повинна конструюватися так, щоб відповідні складові діяльності, засвоєння яких передбачається в процесі вирішення завдань, виступали як *прямий продукт навчання*. У більшості навчальних завдань прямим продуктом виступає виконавча частина, а орієнтувальна і контрольна частина - як побічні. Реалізація четвертої вимоги передбачає також застосування завдань на усвідомлення студентами своїх дій, тобто рефлексію. Такого роду завдання допомагають студентами узагальнювати свої дії щодо подальшого вирішення навчальних завдань. Щоб студенти, вирішуючи навчальні завдання, усвідомлено виконували і контролювали свої дії, вони повинні мати чітке уявлення про структуру і засоби вирішення задачі. Такі відомості вони повинні отримувати від викладача у вигляді стрункої системи орієнтування.

Про контроль навчальної діяльності. Контроль становить собою сукупність усвідомлених дій, спрямованих на отримання відомостей про рівень опанування програмного матеріалу, оволодіння теоретичними й практичними знаннями, навиками і вміннями, розвитком моторики, що необхідні в процесі виконання завдань професійної діяльності.

Складовими процесу контролю є: перевірка - виявлення знань, умінь та навичок; оцінювання – вимірювання знань, умінь, навичок, тестування фізичних якостей, оцінка техніко-тактичної підготовленості; облік – фіксуються результати оцінювання у вигляді оцінок в журналі та відомостях. Контроль знань, тобто організація зворотного зв'язку як засобу управління навчальним процесом, посідає вагомe місце у системі навчання. Посилення уваги викликано не тільки бажанням визначити ступінь підготовленості студентів, але і потягом до удосконалення всієї системи навчання.

Основними завданнями контролю якості підготовки фахівців є:

- визначення рівня виявлення та розвитку системи компетенцій студентів;
- виявлення, перевірка та оцінювання рівня здобутих знань, умінь та навичок студентів і якості засвоєння ними навчального матеріалу зі спортивних дисципліни на всіх етапах навчання;
- оцінювання відповідності змісту, форм, методів і засобів навчання до мети та завдань підготовки фахівців з фізичної культури;
- стимулювання систематичної самостійної роботи та пізнавальної активності студентів;
- виявлення і розвиток творчих здібностей, підвищення зацікавленості у вивченні навчального матеріалу;
- діагностика рівня розвитку фізичних якостей та оволодіння технічними прийомами різних видів спортивної діяльності;
- оцінювання ефективності самостійної, індивідуальної роботи студентів, їхнього вміння працювати з навчальною, довідковою, методичною літературою;
- розроблення заходів для підвищення якості навчання шляхом впровадження у навчальний процес інноваційних технологій.

Контроль має відповідати певним вимогам і бути об'єктивним, систематичним, освітнім, діагностичним, формуючим, керівним, розвивальним, оцінювальним, усебічним, а також охоплювати всі ланки навчального процесу й сприяти його розвитку та удосконаленню.

За місцем, яке посідає контроль у навчальному процесі, розрізняють попередній (вхідний), поточний, рубіжний і підсумковий контроль.

Попередній контроль (діагностика вихідного рівня знань студентів) застосовується як передумова для успішного планування і керівництва навчальним процесом. Він дає змогу визначити наявний рівень знань дня використання їх викладачем як орієнтування у складності матеріалу. Попередній контроль у вигляді перевірки і оцінки залишкових знань проводять також через деякий час після підсумкового іспиту з певної дисципліни як з метою оцінки міцності знань, так і з метою визначення рівня знань з забезпечуючих предметів для визначення можливості сприйняття нових навчальних дисциплін.

Поточний контроль знань є органічною частиною всього педагогічного процесу і слугує засобом виявлення ступеня сприйняття (засвоєння) навчального матеріалу. Управління навчальним процесом можливе тільки на підставі даних поточного контролю. Завдання поточного контролю зводяться до того, щоб: → виявити обсяг, глибину і якість сприйняття (засвоєння) матеріалу, що вивчається; → визначити недоліки у знаннях, технічній і фізичній підготовленості і намітити шляхи їх усунення; → виявити ступінь відповідальності студентів і ставлення їх до роботи, встановивши причини, які перешкоджають їх роботі; → виявити рівень опанування навиків самостійної роботи і намітити шляхи і засоби їх розвитку; → стимулювати інтерес студентів до предмета і їх

активність у пізнанні. Головне завдання поточного контролю – допомогти студентам організувати свою роботу, навчитись самостійно, відповідально і систематично вивчати усі навчальні предмети. Поточний контроль – це продовження навчальної діяльності педагога і педагогічного колективу, він пов'язаний з усіма видами навчальної роботи і має навчити студентів готуватись до перевірки з першого дня занять і кожного дня, а не наприкінці семестру або навчального року.

Рубіжний (тематичний, модульний, блоковий) контроль знань є показником якості вивчення окремих розділів, тем і пов'язаних з цим пізнавальних, методичних, психологічних і організаційних якостей студентів. Його завдання – сигналізувати про стан процесу навчання студентів для вжиття педагогічних заходів щодо оптимального його регулювання. Рубіжний контроль дає можливість перевірити засвоєння отриманих знань через більш довгочасний період і охоплює більш значні за обсягом розділи курсу. Відповідно змінюється методика контролю, від студентів можна вимагати самостійної конструктивної діяльності, а також виявити взаємозв'язки з іншими розділами курсу. Рубіжний контроль може проводитись усно й письмово, у вигляді контрольної роботи, індивідуально або у групі, виконання тестів, діагностики фізичних якостей.

Підсумковий контроль являє собою іспит студентів з метою оцінки їх знань і навиків у відповідності до моделі спеціаліста. До підсумкового контролю належать заліки та іспити. Основна мета іспитів – встановлення дійсного змісту знань студентів за обсягом, якістю і глибиною і вміннями застосовувати їх у практичній діяльності вчителя фізичної культури.

До **основних форм організації перевірки** знань, навичок і вмінь, фізичної підготовленості належать *індивідуальна, фронтальна і групова перевірки*. Відповідно до цілей контролю, які визначають педагоги, для реалізації цих форм перевірки використовують певні методи.

Основними методами контролю знань, умінь та рухових навиків студентів є: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, практичний і тестовий контроль.

За допомогою методу спостереження за навчальною діяльністю студентів педагог докладно пізнає їх діяльність, ставлення, волю й бажання, з'ясовує нахили і здібності, успіхи, поведінку, можливості та способи дій у певних ситуаціях, визначає обсяг і глибину оволодіння професійними знаннями, рівень опанування відповідними навичками та вміннями, ступінь сформованості технічних прийомів і фізичних якостей, визначає недоліки й шляхи їх усунення тощо.

Усне опитування полягає в постановці перед студентом запитань за змістом навчального матеріалу, що виноситься для контролю, та оцінювання їх відповідей. Цей метод сприяє розвитку в студентів уміння мислити, грамотно висловлювати думки в логічній послідовності, розвивати культуру усного мовлення.

Письмовий контроль порівняно з усним опитуванням більш ефективний, оскільки протягом певного часу можна одночасно перевірити рівень володіння знань, умінь та навичок усіх студентів академічної групи. Це сприяє підвищенню якості самостійної пізнавальної діяльності студентів, формуванню культури писемного мовлення, ефективності використання навчального часу.

Графічна перевірка спрямована на виявлення умінь і навичок студентів у процесі виконання ними різних видів документів: побудова комплексів фізичних вправ, положень про спортивні змагання, таблиць, схем, графіків, діаграм тощо.

Практичний контроль дає можливість виявити, як студенти вміють застосовувати отримані знання на практиці, наскільки вони оволоділи необхідними уміннями, головними компонентами діяльності. В процесі виконання професійних завдань студент обґрунтовує прийняті рішення, що дає можливість встановити рівень засвоєння теоретичних положень, тобто одночасно з перевіркою умінь здійснюється перевірка знань

Тестовий контроль знань і фізичної підготовленості – це метод виміру й оцінювання знань, умінь та навичок студента, рівня розвитку фізичних якостей за допомогою спеціально підготовлених стандартизованих завдань і фізичних тестів. Стандартизованим називається завдання, з альтернативним вибором відповідей. Альтернативний вибір відповідей полягає у тому, що ставляться запитання і одночасно пропонуються варіанти відповідей, правильність яких потрібно оцінити. Перевага цього методу полягає у тому, що за допомогою найпростіших засобів (бланків, матриць) можна отримати відповідь практично на будь-яке запитання, а недоліком є можливість вгадування правильної відповіді.

Рейтингова система оцінювання: підсилює роль поточного і підсумкового контролю, робить його систематичним; забезпечує інтегральну оцінку результатів навчання студентів; поєднує кількісні оцінки результативності навчання з якісними показниками навчання студентів; дає змогу враховувати їхні досягнення на кожному етапі оволодіння знаннями, активізує самостійну роботу, зокрема й з навчальною літературою; є зручним при переведенні національної оцінки на шкалу ECTS; сприяє розвитку самоконтролю студентів.

Загальне значення цих методів полягає в тому, щоб найліпшим чином забезпечити своєчасний і всебічний зворотний зв'язок між студентами і викладачами, на підставі якого встановлюється, як студенти сприймають та засвоюють матеріал. Зазначені методи можуть застосовуватися у всіх видах контролю. Необхідно пам'ятати, що лише комплексне їх застосування дає можливість регулярно та об'єктивно виявляти динаміку формування системи знань та умінь студентів розвитку фонду рухових навичок і фізичних якостей. Правильне та педагогічно доцільне поєднання усіх методів сприяє підвищенню якості навчального процесу.

Семінарське заняття № 3

Тема: Педагогічні функції викладача, його уміння.

Питання для самопідготовки

1. Загальна характеристика конструктивної, організаторської, комунікативної та гностичної функції викладача спортивних дисциплін.
2. Педагогічні уміння, що забезпечують реалізацію переважно конструктивних функцій та передумови ефективної педагогічної діяльності.
3. Уміння, що забезпечують успішне навчання та сприятливе психологічне тло.

Література

1. Шиян Б.М., Папуша В.Г. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у закладах вищої освіти з фізичного виховання і спорту: навч. посібник. Харків: «ОВС», 2005. С. 12-19.
2. Закон України «Про фізичну культуру і спорт». К., 2016. 22 с. [Електронний документ]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3808-12/page>
3. Вибрані нові поняття у сфері фізичного виховання і туризму / Упорядники: В. І. Мудрік, М. Д. Зубалій, А. І. Ільченко, І. В. Мудрік. Лабораторія фізичного розвитку Інституту проблем виховання НАПН України. Електронний документ]. Режим доступу: <http://ua.convdocs.org/docs/index-168589.html>
4. Теорія і методика фізичного виховання. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання: підручник у 2-х томах / За ред. Т. Ю. Круцевич. Т. 1. К. : Олімпійська література, 2012. 392 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/5259612/>

5. Худолій О.М. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання: навч. посібник. Харків: ОВС, 2008. 406 с.
6. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Ч.І. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2008. 272 с.

Семінарське заняття №4

Тема: Педагогічні майстерність і техніка викладача

Питання для самопідготовки

1. Уміння викладача до самореалізації в педагогічній діяльності та контролювати і спрямовувати розвиток студентів.
2. Педагогічна майстерність сучасного викладача спортивних дисциплін.
3. Складові педагогічної техніки викладача та їх характеристика.

Література

1. Шиян Б.М., Папуша В.Г. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту: навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2005. С. 15-24.
2. Хрестоматія з навчальної дисципліни «Теорія і технологія викладання спортивних дисциплін у вищій школі» на дистанційній платформі навчання.
3. Матеріали лекції і презентації на тему: Семінарське заняття зі спортивних дисциплін у вищій школі: методика його підготовки і проведення»
4. Бондар А.Д. Семінарські заняття у вищій школі. Київ: Вища школа, 1974. 78 с.

Семінарське заняття № 5

Тема: Значення вузівської лекції та її світоглядна функція.

Питання для самопідготовки

1. Призначення вузівської лекції.
2. Світоглядна функція лекції.
3. Роль лектора в реалізації світоглядної функції лекції.

Література

1. Шиян Б.М., Папуша В.Г. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту: навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2005. С. 25-30
2. Хрестоматія з навчальної дисципліни «Теорія і технологія викладання спортивних дисциплін у вищій школі» на дистанційній платформі навчання.
3. Матеріали лекції і презентації на тему: «Психолого – педагогічні вимоги до проведення лекції зі спортивних дисциплін»
4. Кузьмінський А.І. Дидактичні і методичні вимоги до академічної лекції: навч. посібник. К.: Вища школа, 2005. 486 с.
5. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика: навч. посібник. К.: Вища школа, 2003.

Семінарське заняття № 6

Тема: Науковість, доступність та систематичність лекції.

Питання для самопідготовки

1. Науковість та доступність лекції.
2. Сутність поняття «систематичність лекції».
3. Принцип свідомості та його значення для міцного засвоєння інформації, що подається на лекції.

Література

1. Шиян Б.М., Папуша В.Г. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту: навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2005. С.31-35 с.
2. Хрестоматія з навчальної дисципліни «Теорія і технологія викладання спортивних дисциплін у вищій школі» на дистанційній платформі навчання.
3. Матеріали лекції і презентації на тему: «Психолого – педагогічні вимоги до проведення лекції зі спортивних дисциплін»
4. Кузьмінський А.І. Дидактичні і методичні вимоги до академічної лекції: навч. посібник. К.: Вища школа, 2005. 486 с.
5. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика: навч. посібник. К.: Вища школа, 2003.

Семінарське заняття №7

Тема: Активізація пізнавальної діяльності студентів на лекції та її наочність.

Питання для самопідготовки

1. Прийоми активізації пізнавальної діяльності студентів на лекції.
2. Наочність на лекції.

Література

1. Шиян Б.М., Папуша В.Г. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту: навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2005. С.35-37.
2. Хрестоматія з навчальної дисципліни «Теорія і технологія викладання спортивних дисциплін у вищій школі» на дистанційній платформі навчання.
3. Матеріали лекції і презентації на тему: «Психолого – педагогічні вимоги до проведення лекції зі спортивних дисциплін»
4. Кузьмінський А.І. Дидактичні і методичні вимоги до академічної лекції: навч. посібник. К.: Вища школа, 2005. 486 с.

Семінарське заняття №8

Тема: Особа лектора та підготовка до лекції.

Питання для самопідготовки

1. Підготовка до лекції.
2. Контакт лектора з аудиторією.
3. Мова лектора, його стиль і манери.

Література

1. Шиян Б.М., Папуша В.Г. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту: навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2005. С. 37-41.
2. Хрестоматія з навчальної дисципліни «Теорія і технологія викладання спортивних дисциплін у вищій школі» на дистанційній платформі навчання.
3. Матеріали лекції і презентації на тему: «Психолого – педагогічні вимоги до проведення лекції зі спортивних дисциплін»
4. Кузьмінський А.І. Дидактичні і методичні вимоги до академічної лекції: навч. посібник. К.: Вища школа, 2005. 486 с.
5. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика: навч. посібник. К.: Вища школа, 2003.

Семінарське заняття №9

Тема: Мета і завдання навчання зі спортивних дисциплін, його засоби і методи.

Питання для самопідготовки

1. Традиційні та інноваційні підходи до проведення практичних занять зі спортивних дисциплін.
2. Мета і завдання практичних занять зі спортивних дисциплін.
3. Технологічна схема навчання на прикладі конкретної вправи (за вибором студента).
4. Методи припису алгоритмічного типу у навчанні.

Література

1. Шиян Б.М., Папуша В.Г. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту: навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2005. С. 42-46.

Семінарське заняття №10

Тема: Організація та управління навчальним процесом його матеріальне і технічне забезпечення

Питання для самопідготовки

1. Формування умінь студентів використовувати основні професійно-педагогічні засоби і методи при організації та управлінні навчальним процесом школярів
2. Формування умінь виконувати основні технологічні операції при проектуванні навчального процесу школярів
3. Формування умінь виконувати основні технологічні операції з організації навчального процесу зі спортивних дисциплін, оперативно управляти діяльністю студентів.
4. Матеріально-технічне забезпечення навчального процесу, як умова його ефективності

Література

Шиян Б.М., Папуша В.Г. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у закладах вищої освіти з фізичного виховання і спорту.: навч. посібник. Харків: «ОВС», 2005. С.54-80.

Семінарське заняття №11

Тема: Контроль ходу навчального процесу.

Питання для самопідготовки

1. Функції педагогічного контролю, його типи і форми.
2. Самоконтроль у процесі вивчення спортивних дисциплін, його суб'єктивні показники.
3. Об'єктивні показники самоконтролю студентів.

Література

Шиян Б.М., Папуша В.Г. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у закладах вищої освіти з фізичного виховання і спорту: навч. посібник. Харків: «ОВС», 2005. С.102-105.

Семінарське заняття №12

Тема: Мета і завдання семінарських занять, їх типи та різновиди.

Питання для самопідготовки

1. Мета і завдання семінарських занять.
2. Типи семінарських занять.
3. Різновиди семінарських занять.

Література

Шиян Б.М., Папуша В.Г. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у закладах вищої освіти з фізичного виховання і спорту: навч. посібник. Харків: «ОВС», 2005. С.102-105.

Семінарське заняття № 13

Тема: Планування семінарських занять, їх організація і проведення.

Питання для самопідготовки

1. Планування семінарських занять.
2. Підготовка до семінарських занять.
3. Організація і проведення семінарських занять.
4. Критерії оцінки якості проведення семінарських занять.

Література

Шиян Б.М., Папуша В.Г. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у закладах вищої освіти з фізичного виховання і спорту.: навч. посібник. Харків: «ОВС», 2005. С.105-108.

Семінарське заняття № 14

Тема: Планування практичних занять їх організація і проведення

Питання для самопідготовки

1. Мета і завдання практичних занять
2. Підготовка до практичних занять
3. Організація і проведення практичних занять
4. Критерії оцінки якості проведення практичних занять

Література

1.Шиян Б.М., Папуша В.Г. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у закладах вищої освіти з фізичного виховання і спорту.: навч. посібник. Харків: «ОВС», 2005. С.109-181.

2.Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів.Ч.2. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2008. 248 с.

3.Теорія і методика фізичного виховання. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання: підручник у 2-х томах / За ред. Т. Ю. Круцевич. – Т. 1. – К. : Олімпійська література, 2012. – 392 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/5259612/>

Семінарське заняття № 15

Тема: Навчальна практика студентів у системі занять зі спортивних дисциплін.

Питання для самопідготовки

1. Мета та завдання навчальної практики.
 2. Реалізація завдань навчальної педагогічної практики.
 3. Аналіз розробленої системи завдань для навчальної практики при викладанні різних навчальних предметів з циклу СПД (за вибором студента).
 4. Психолого-педагогічний аналіз уроку фізичної культури.
 5. Самоаналіз уроку як основа вдосконалення педагогічної майстерності вчителя фізичної культури.
- Аналіз відвіданого заняття з навчальної практики (предмет за вибором студента).

Література

1. Корнієнко С.М., Шандригось В.І., Наумов С.А. Вправи з гантелями: мет. рек. Вид 2-е, доп. і перероб. Тернопіль: Навч. книга – Богдан,Ю 2010. 64 с.

2. Бесяк Ю.І., Рихлюк С.П. Основна гімнастика: навч.- мет.посібник. Івано- Франківськ, 2013. 80 с.
3. Огністий А.В. Атлас загально розвиваючих вправ. Тернопіль: «Тайп», 2014. 306 с.
4. Іващенко О.В., Карпунець Т.В. Комплекси загально розвиваючих вправ на гімнастичній лаві і стінці на уроках фізичної культури. Теорія і методика фізичного виховання. 2007. №3. С.32-34.
5. Худолій О.М. Основи методики викладання гімнастики: навч. посібник. У 2-х томах. 4-е вид., випр. і доп. Харків: «ОВС», 2008. Т. 1. 408 с: ISBN 966-7858-54-5. ISBN 966-7858-55-3(І).